

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRLEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: **B E T E G H P Á L.**

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 em.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérről kezdődnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyílt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvtörő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adtnak vissza.

A hitelszövetkezetek.*

A „Székelyudvarhelyi Hitelszövetkezet”-nek f. hó 12-én tartott közgyűlése, melynek tárgya az „Orsz. Közp. Hitelszövetkezet”-be való belépés volt. — adja kezünkbe a tollat, hogy a hitelszövetkezetekről, e valóban humanus intézményekről egyet s más elmondjunk s hogy azoknak áldásos működésére polgártársaink figyelmét ismétellen felhívjuk.

Régi közmondás, naponkint hangoztatják, hogy: segíts magadon s a jó Isten is megsegít! Valjuk meg őszintén, hogy mint sok más dolognak, ugy ennek az arany mondásnak az igazságára is vajmi későn, vagy talán a maga összességében még nem is jött rá magyar népjünk. Vagy még manapság is nem tapasztaljuk-e elég gyakran azt, hogy egyikünk vagy másikunk összedugott kézzel, néma megadással nézi, mint szívja ki a lelketlen uszora, a furfang hiszékeny lelkünk, jó szívünk utolsó csepp véréit is! Mint juttatja a kapzsiság, a csak önhasznot leső üzérkedés szép családainkat az anyagi tönk szélére: nem egyszer megásva erkölcsi életünknek is mélyeséges sírját, a honnan aztán nincs többé föltámadás.

Sok volna, fájdalmas érzést keltene, mely sebet ütne mindnyájunk szívében, kik szeretjük embertársainkat — ha számokban mutatnók ki, hogy hányan lettek földöntutókká a magyar haza földén. E földön, mely kellő értelem és számító ész mellett talán tulságos bőven is jutalmazná fáradságunkat, nyujtaná megélhetésünk boldogulásunk föltételeit. Honnan van az, hogy e valóságos Kanaánban nem boldogulhatunk?! Honnan van az, hogy a mig mások e hon földén tojásszedésből is házat építenek: nekünk ma-holnap meg a párnát is kihúzzák a fejünk alól! . . . Hát még most is zengjük-e a költővel, hogy: „Öseimnek véres kardja . . .”

Valóban itt az ideje, hogy komolyan gondolkozunk jövőnk fölöl. A véresék s más ragadozófélek nagyon megszorodtak fejünk fölött. A kis-gazdák, a kis-íparosok sorsa, mely napról-napra kétségbejöttöbbé válik — egyesülésre hív föl bennünket, ha csak hűtlenekké nem akarunk lenni öseink szent örökségéhez. A haza bölése is azt mondotta: „Önsorsunkról magunk rendelkezünk s ha kockára tesszük azt: önmagunk valjuk kárát!”

Egyesüljünk egymás támogatására. Az egyesült erő sok mindenre képes, áldás van annak a nyomában.

Ha még oly pompásan folyának is napjaink, ha még nem is ismernők a szükségét, legyünk ott vállvetetten: a hol szegény sorsu embertársaink támogatásáról van szó. Hogyan is szól a közmondás: Ma nekem, holnap neked! Ugy van az senkinek sincs a homlokára írva, ha vajjon a „van”-t holnap nem váltja-e föl a „nincs”-en.

Térhiány miatt késétt.

Szerk.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGZÁJA.

A vén mester.

— Az udvarhelyvármegyei tanítótestület 25 éves jubileumára írta: **Benedek Elek.** —

Az est leszállt. Már rég leszállt. Az óra Éjféltre jár s az utca még zajog. Mikor tér itten a nép nyugovóra? Tünődve kérdelem — s tovább olvasok. Koesi-dübörgés, nóta, vihógás, Rendörök füttye s rá tolvaj-fogás: Mind, mind egyhangba foly, már nem zavarnak, Nincsen hatása rám e zür-zavarnak.

Elöttem régi könyv. Fakult a lapja. Avult betűk. A tartalom naiv. De lelkeim e naivság megragadja: Ó nép, de szépek a te dalaid! Mohón szívom „Vadrózsák” illatát, S a lelkeim szárnyat öltve villan át Völgyön, hegyen, el messze, messze földre, S bolyong mesétől, daltól megbüvölve.

Imhol a föld, hol „szebb a fűzfaág is” A gyöngyvirágnál, mely másutt fakad; Imhol a nép, mely ha darócba jár is, Dalban, mesében párja nem akad. A vén mester is, a kinek dala Fülemben cseng, e földön élt s hala; Mely szép a fűz itt, ő zenge arrul — Jer a szivemre, jer, öreg troubadur!

A vén mester . . . Nem láttam de bizonynyal Kopott magyar ruhát viselt szegény . . . A tanítása? Nem járt nagy haszonnal Se rá, se másra, — ugy sejtem én. Milyen a stóla, olyan a tudás, Kevés képező és sok oszporás . . . Pótolta ezt egy-egy bucsuztató dal, Melyért kijárt tojás, szalonna, sódar.

Egyesüljünk mindnyájan a hitelszövetkezetekben. Állítsuk föl azokat minden vonalon! Látjuk, hogy a már fennálló hitelszövetkezetek — hála a törvényhozás bölcsességének, hála a magas kormány atyai támogatásának — mily áldásosan működnek itt is, ott is. A külföldi ipar és kereskedelem a hitelszövetkezetek alapján nőtt nagyra, jutott a virágzás irigylett fokára.

Kérdem, hol az a pénzintézet, a mely 7 százalékra nyujtana pénzt a kisgazdák- és íparosoknak.

Ismétlem csak számító ész és kitartó szorgalom kell, hogy a hitelszövetkezetek támogatása mellett ügyeinket rendezhessük s hogy anyagi boldogulásunknak biztos alapját rakhassuk le.

E hitelszövetkezeteknek, — hogy ugy mondjam — lelke van. Tagjait erkölcsi kötelek fűzi össze. Czélja kizár minden üzérkedést, haszonlesést, de gyakorolja az emberszeretetet. Örömmel segít ott, a hol az inség bekopog az ajtón; készséggel támogatja a szorgalmas, becsületes munkást.

Még élénk emlékezetemben van az a szép beszéd, a melyet dr. Kassai Albert a helybeli hitelszövetkezetnek már jelzett közgyűlésén mondott. Meggyőző, szívhez szóló volt e beszéd minden pontjában. Megérthettük abból mindnyájan, hogy mily hatalmas erkölcsi és anyagi erő rejlik e hitelszövetkezetekben. Napnál világosabban behozonyította azt, hogy e hitelszövetkezetek, ha szép czéljukat egyesült erővel valósítják meg, — mily nemes gyümölcsöket teremhetnek nemcsak magán, hanem társadalmi életünkben is. E közgyűlés kimondotta az Orsz. Központi Hitelszövetkezetbe való belépést. Annál biztosabb a reményünk, hogy működését ezentul még nagyobb áldás fogja kísérni. Adja Isten, hogy ugy legyen!

Sp.

A vadházasságok korlátozása. A belügyminiszter a napokban igen üdvös határozatot hozott, a melyben a gyámságról és gondnokságról szóló törvény ama szakaszára támaszkodva, hogy a szülő és gyám tartozik a gondozása alatt levő kiskoru gyermek erkölcsös életének megóvásáról is gondoskodni, elrendelte, hogy az atyának atyai hatalma felfüggesztessék és a gyám ettől elmozdíttassék, ha a kiskoru legény vagy leány, valakivel vadházasságban él. Mert ez a viszony oly súlyos erkölcsi beszámítás alá esik, a mely viszony csak az atya vagy gyám súlyos kötelességességére folytán, a kiskoru legfontosabb erkölcsi és anyagi érdekeinek elhanyagolásával, annak veszélyeztetésével jöhet létre. Ezek a kiskoruak azután új gyámot kapnak, a ki véget vet az erkölcstelen viszonyoknak. Előre látható, hogy a belügyminiszternek ez az intézkedése tetemesen korlátozni fogja a különösen faluhelyen óriási mérvben elszaporodott vadházasságokat.

Igy élt a vén mester, az ősz Tibódi, Nyikó mentének öreg dalnok; Ruhában, oktatásban az új módú Ó benne hivat nem foga. Miként előtte s vele oly sokan, A beabot tanita pontosan, S nyilván nem tudott mást a képezdérül, Hogy a magyar fül ettől tönkre sérül.

Dal és mese: ez volt birodalma Az új világba maradt troubadur. Csak meglegyinté új idők fuvalma, — Maradt vén mester változatlanul. Am hogyha megmaradt is réginek, Nem szegte szárnyát az ő kedvinek, Látván az ifju gazdát előre törvén — Ifjaké a világ: ez régi törvény.

Az ifjaké . . . És újra jönnek ifjak. Ki tegnap ifju, ma már az öreg. Az öregebben mosolyog az ifjabb . . . Mi tegnap telt kalász, ma már — törek. Nincs jól ez így, ugy-e vén mesterem? Nem szép mosolyogni a vén emberen! Az ifju gárda törjön ám előre, De nézzen vissza-vissza mult időre!

A fundamentumot le ti rakátok. Mienk a fal. Kie lesz a tető? . . . Szébb jövő képe nem mosolyga rátok, Fölétek ugy borult a szemfedő. Jer, jer, vén mester, jertek társai, Az ifju gárda áldomásra hi! Szent áldomásra, szent ölekezésre, Rég elmúlt időkről emlékezésre!

Im, kéz a kézben, mind egy czélra törve, Az ifju gárda, az új nemzedék, Széltől, vihartól, bár el-el gyötörve, Nem csüggedett, élőbb-élőbbre lép. Miként neked, oly szép e föld neki,

A hazai ipar pártolása. A belügyminiszter már régebben rendeletet adott ki, melyben a törvényhatóságokat figyelmezteti, hogy mindennapi ipari szükségleteiket magyar gyártmányokból elégítsék ki. Most egy újabb rendeletben figyelmezteti a miniszter a törvényhatóságokat arra, hogy a beszerzés körüli információk végett forduljanak az iparkamarákhoz, a melyek utasítva lettek, hogy a szükséges felvilágosításokat pontosan megadják.

Tanító-egyletünk jubileuma és évi rendes közgyűlése.

A vármegyei általános tanító-egylet 25 éves jubileumát e hó 23-án városunkban ünnepelte . . .

Zene zeng, pohár cseng, mulatnak az udvarhelyvármegyei tanítók. 25 éves jubileumot ünnek és ünneplik egyszersmint ősz vezérük: Sándor Mózes kir. tanácsos, tanfelügyelő 30 éves munkásságának örömmünnepe.

Az egész város velök ünnepel, élén a vármegyei főispánnal — alispánnal, a város polgármesterével. Igazán szép, lélekemelő ünnep. Templomozással kezdődött az ünnepély. Bedő Ferencz lelkész igen-igen szép imát mond, előtte pedig ritka élvezetes ének-szám gyönyörködtette a hallgatóságot. Kertész Albertné: „Lágyan cseng az estharangzó” kezdetű imát énekelte Vegler Gyula zenetanár orgonakiséretével. Templomozás után a vármegyei ház disztermében folyt le a jubildó gyűlés.

Belle László elnök, székelykereszturi gyak. iskolai tanító, megnyitójában megemlékezik az egylet czéljáról Alapos, tartalmas és az egylethez méltó lelkesedéssel előadott beszédét szóról-szóra közöljük, ugy, a mint az a derek elnök elmondotta:

Tisztelt Közgyűlés!

Milyen tisztelt Vendégek!

Kedves Kartársaim!

Egyesületi életünknek ahhoz a nevezetes időszakához vezérelt el minket a Gondviselés, melyet megünnepelni méltónak tartunk, nemcsak pusztá szokásból, hanem és főképp azért, mert tudjuk, hogy mindazon intézmények, társadalmi és anyagi vívmányok, alkotások, melyeknek ma birtokosai s hála Istennek élvezői is vagyunk, legnagyobb részben az egyesületi életben kifejtett tevékenységnek, áldozatkészségnek édes gyümölcsei.

Es a mint az egyes ember életutjai felett mindenkör kimutatható a Gondviselés állandó örkődése: ugy a mi egyesületi életünkben felmutatható eredmények is ez állandó örkődésnek, e láthatatlan, de mindnyájunk által érezhető gondozásnak tulajdoníthatók első sorban. Ez a tudat s a lelkeinkben mindig melegen ápolott hálás érzélem vezette ez alkalommal is első lépéseinket az Ur házába, hogy hálát és köszönetet mondjunk a Minden-

— Szegény, mint ő s még jobban szereti — A lélek az, mi volt; csak más a mód . . . Jer, ünnepelj velünk, öreg Tibódi!

Hűn-utódok.

Hogy az Igéret földére lépett, Leverte Mózes sarui porát — Gyenge kobozom dalt zeng felétek, Ti hűn-utódok, székely katonák. Kik megtartjátok e földet a honnak, Bár rá idegen foga vásik, — S véditek végső szivdobbanásig.

Bérczes hazának hős katonái Leborulok im, nagyságtok előtt! Mert tudom azt, hogy történjen akármí — Nem hagyjátok el a harszi mezőt. A hűn királyfi szelleme él még, Ott lakozik a szivetekben — Szivetek attól ver sebesebben.

A lelkeim előtt újra megéled Egy szent hagyomány, a régi rege: Mint küzd a honért Csaba vezérnek Fáradhatatlan harszos serege . . . S e harszosok mind a régi hősök Csak fegyverük nem a régi aczél — Náluk nagy eszmék győzelme a czél . . .

Ti vagytok e hős bajnokok itten, Udvarhely munkás néptanítói! E bérezi hazát, melynek párja nincsen Ti tanítjátok, szeretni, óvni . . . A mult titáni küzdelme megszűnt, Honszerző ősök a sírban tértek — Jövő munkáját hagyván tinétek.

Kitartó munka huszonöt éve, Tekint reátok vissza a multból, S semmi jutalmat nem várva érette —

ség-Úrának azért a kegyelemért, hogy ez egyesület, mely a mi erős várunk, erőt adó és világító központunk, 25. közgyűlésének idejéhez érkezett s ezt megünnepelheti.

Szálljon e helyről is hála és köszönet ahhoz, ki nek nevében kezdjük, folytatjuk és végzünk minden munkánkat!

Tisztelt közgyűlés! Nem lehet az én czélem ez egyesületnek eddigi tevékenységét s e tevékenység által elért eredményeket felsorolni, megleszi azt tárgysorozatom rendjén a titkár ur, de feladatomban ismerem nagyobb vonásokban feltüntetni azon hatást, melyet az egyesületi élet saját magunkra, az általunk szolgált ügyre és a társadalmi életre gyakorol s rámutatni, legalább általánosságban, az egyesületi tevékenykedés által felmutatható erkölcsi és anyagi eredményekre.

Még ma is érezzük, minden nap tapasztaljuk, habár nem is oly mértékben, mint a multakban, hogy olyan elszigetelten, saját erejére és egyéniségére utalva nem munkálkodik egy köztisztviselő sem, mint mi tanítók. Községeinkben vajmi ritkán találkozunk olyan egyénekkel, kik minket, munkálkodásunk jelentőségét megérteni, méltányolni képesek volnának, vagy ha képesek is, akarják. Hányszor kell még ma is keserűen tapasztalunk, hogy onnan gördítettük működésünk elé a legtöbb és legnehezebb akadály, honnan a támogató kezét vártuk felénk nyulni; onnan hulljuk a kicsinylés, a lenézés, a mellőzés hangját, honnan méltánylást, elismerést és biztatást vártunk volna. Olyan kicsinyesnek, olyan jelentőség nélkülinek látják és tüntetik fel, fájdalom ma is olyan sokan, a tanító működését, állását, egyéniségét, hogy nem is érdemes vele törődni, azt figyelembe venni.

Hivebben és találobban tán senki sem jellemezte a mi helyzetünket, mint Kossuth Lajos következő szavaival: „A tanító szerepe a társadalomban olyan, mint a harmat szerepe a természetben: ember, állat tapos rajta, de nyomán virág kél, áldás fakad”.

És ha szívünk az érzett, tapasztalt mellőzések háta-alatt keserűséggel telik el, ha karjaink sok akadályval való küzdelemben kifáradnak, meglankadnak, ha tettvágyunk csökkenését, akaraterőnk ellankadását érezzük, hol találjuk fel a lelkesítő forrást, melynek esőppjeitől enyhülnek fájdalmaink, izmosodnak karjaink s vissza tér munkakedvünk s ismét és ismét szent lelkesedéssel telik el szívünk magasztos hivatásunk iránt? — Saját magunk társaságában, az egyesületi életben. Önerőnk megismeréséhez, önbizalmunk, reményeink ében tartásához, munkakedvünk fokozásához az egyesületi élet vezet el minket; itt halljuk a biztató szót: a kitartás czélhoz vezet!

Elszigeteltségünk s szerény anyagi helyzetünk bizony igen nagy mértékben állja útját az önképzésnek, a korral való haladásnak, ezt a hiányt is nagy mértékben pótolja nálunk az egyesületi élet, az abban való munkálkodás. Itt testvéri jóindulattal találkozunk, kartársi szeretettel karoljuk fel egymást; itt nincs közöttünk rang- és osztálykülönbség, nincs érdekharca, nincs közöttünk egymás iránti ellenszenv, gyűlölködés, kicsinylés: egyik vagyunk, osztálytársak vagyunk a szeretetben; az erősebbek, tehetségesebbek oktatói, vezetői, tanácsadói a gyengébbeknek, bátorítói a félénkeknek, támogatói az ingadozóknak.

Az egyesületi élet az a varázskör, melyen belül a csüggedő bátorítást, a gyenge erőt és a kishitű új remények forrására talál; melynek határai között nemesak irt készitünk fájó sebeinkre, hanem edzők testi és lelki erőnkön azon nemes küzdelemre, melynek czélja: nevelni az embert felvilágosult, vallásos, hazafias és munkás tagjává a társadalomnak, a hazának.

Ma már belátja azt az értelmes társadalom, hogy minden nevelten, vagy rosszul nevelt gyermek, minden kis utcazi csavargó egyelőre lappangó, mintegy megkötött közveszedelem, a gonosziságnak és a bűnnek élő baczilusa, mely nem tudni hol és mikor, de pusztítani fogja egyik — Kiirtani az emberi természetből, az emberi lélekből már csirájában a rosszra való hajlandóságokat s életre kelteni a nemesebb érzelmeket, undort kelteni minden iránt, a mi megvetésre méltó, a mi bűn s megkedveltetni a nemes erényeket, felébresztetni, akarattá

Lelkesedéssel kezditek újból.
Erről ismer a nemzet reátok,
Lelketek most is az ősi szittya —
Mely az érdemet sohse nagytja.

Udvarhelyszéknek hü magvetői!
Munkáljatok csak javán a honnak,
E völgyek és e bércek tetői
Munkáitokra dús áldást hoznak.
Tegyétek e helyt paradicsommá —
S a székely népet földje szerelme
Sohse eresztí bús idegenbe.

Hogy az Igéret földjére lépett,
Leverte Mózes sarui porát —
Gyenge kobozom dalt zeng felétek
Ti hűn utódok, székely katonák.
Tartsátok meg e földet a honnak,
Bár rá idegen foga vásik —
S védjétek végső szivdobbanásig!

Magyar-Régen, 1899. nov. 22.

Nagy Lajos.

Király-hívás.*

1894.

Szép Duna mentében, ős Budavár ormán
Biszke királylak tekint le mogorván,
Halványuló fényvel, mintha beteg lenne,
Elhagyatott árva, gazdája nincs benne.
Csüggedő reményvel fel-feltekintgetünk,
A színtelen ködben csak árnyakat látunk...
Hü magyar népednek szíve kiált feléd:
Gyere haza hozzánk, jó öreg királyunk!

* A szerzőnek „Vándoruton” című sajtó alatti evő kötetéből.

érelmi a jóra való hajlandóságot, készséget, — ez a mi szent kötelességünk.

Erre a munkára — melynek eredménye azonban mindig csak a következő nemzedék által ismertetik fel, mert valóságilag csak annál is nyilvánul s méltányolattik kellőleg — nyújt támogatást és segítséget nekünk az egyesületi élet, az egyesületi munkásság az által, hogy ében tartja önbizalmunkat, nem engedi elhomályosulni hivatásunk hordereje felőli tudatunkat s az egymással való állandó érintkezés által képesekké lesz annak felismerésére, hogy minő irányban, minő eszközökkel kell munkálkodnunk, hogy a reánk bízott nagy feladatokat elvégezhessük.

Népoktatási törvényeink megalkotójának bölcsességét, előrelátását semmi sem bizonyítja jobban, mint azon tény, hogy törvényhozás által intézkedett a tanító egyesületek szervezéséről. A jövőbe látó bölcsessége felismerte azt a hatást, mit ezen a téren az egyesített erő képes kifejtetni, cselekedni és eredményezni: érezte, hogy senki sincs annyira ráutalva az egyesületi élet jótékony hatásának felhasználására, mint az elszigetelten munkálkodó tanító; egyetlen munkakör alkalmazottjának sincs akkora szüksége a tervszerű megállapodás szerinti működésre, mint a tanítónak; s a valót mondom csak, ha állítom, hogy a népoktatás terén eddig elért eredmények legnagyobb részben az egyesületi tevékenységnek tulajdoníthatók s megvagyok győződve arról, hogy egyesületi tevékenység nélkül sem külső keretében, sem belső tartalmában nem az a képe volna népoktatásunknak a mi van ma.

Tulzottnak tűnhetik fel állításom azok előtt, kik nem gondolnak arra, hogy hány eszme, gondolat merült és merül fel tanácskozásaink rendjén, melyeknek közforgalomba hozatala részben a munkásságnak intenzivitását fokozták, részben a külső akadályok elhárítását, leközdését eredményezték s melyek később vagy szabályrendeletek által országossá, vagy szűkebbkörű törvényhatósági intézkedések által községi, vagy megyei érdekeknek kielégítésére léptettek életbe s bizonyultak jótékony hatásuaknak.

Egyesületi munkálkodásunk közben ismer meg s tanul megbecsülni és méltatni bennünket a társadalom is; máskor talán rá sem ér velünk foglalkozni abban a lézas küzdelemben, melyet a lét fenntartásáért folytatnia kell. De midőn együtt vagyunk s hallja, látja, hogy oly dolgokkal foglalkozunk, melyek a közművelődés felvirágoztatását, mi a községi, megyei és állami élet leglényesebb alapfeltétele, czélozzák, önkénytelennül respektál s elismeréssel adózik. Valamint egy fűszál, de még egy kis csoport sem, nem a rétvirágát varázsolja elénk; valamint egy szál fa nem az erdő élenyűzést elvető levegőjével hat reánk: ugy egyenkint, külön-külön mi sem vagyunk képesek azt a hangulatot kelteni a velünk, körülöttünk élő társadalomnak, mit az együttes megjelenéssel, együttes munkálkodással. Hogy ennek jelentőségét napról-napra mind jobban felismerik, ugy a társadalmi tényező, mint a népoktatás-ügy vezetői, semmi sem bizonyítja jobban, mint az az örömdetes tény, hogy gyűléseink helyén mindenütt magyaros vendégszeretettel, örömmel s igazi lelkesedéssel fogadnak s ünneppapokká változnak át a hetköznapok is; vezetőink pedig a munkálkodásunkat közvetlen érintő kérdések tárgyalásánál minden alkalommal kikérik véleményeinket.

Tisztelt közgyűlés! Az elmondottak kiegészítéséül legyen szabad rámutatnom arra is, hogy az anyagi téren minő eredmények kísérték azon kirtató munkálkodást, mely az 1868. évi népoktatási törvényeink életbeléptetése után hazánk minden részében kifejtett. Örömmel és ügyeink vezetői iránti hálaival mondhatjuk ma el, hogy ha terhes, farsztó is a mi munkánk, ma olyan intézmények birtokosai vagyunk, melyek a legnagyobb gondok, a legsúlyosabb aggodalmak alól nagy részben felszabadítanak. Örömmel és meglepéssel tapasztaljuk napról-napra, hogy a népoktatási intézeteinket fenntartó hatóságokban, nemzetünk törvényhozáiban és végrehajtóiban egyaránt meg van a jó szándék arra nézve, hogy a néptanítói állást, hivatalt abban az elismerésben részesítsék, a melyet az a nemzeti életre kiható fontosságánál fogva méltán megérdemelne.

Ki tudhatná nálad jobban e világon,
Mi a nép hűsége jó és balsors között?
Jer közelebb hozzánk; ne csak a trónuson,
Uralkodjál itt is hű szíveink felett,
Melynek dobbanása, honfi sohajtása
Imádsággá olvadt olyan régen nálunk.
Nem felejtettük el: „Vitam et sanguinem...”
Gyere haza hozzánk, jó öreg királyunk!

Mongol-tatárdulás, török rabigáján,
Annyi bütengeren keresztül gázolva,
Ezer év küzdelemnél dicső alkotmányunk
Áldó sugarait népeidre szórja.
Kegy meg nem tévesztett; muló földi joért
Nem adunk el semmit, becsülettel állunk...
Még csak egy hiányzik, már századok óta:
Gyere haza hozzánk, jó öreg királyunk!

Az idők viharát, romboló hatalmát
Hűség és szeretet leginkább kiállja,
Erőnk, dicsőségünk akkor volt legnagyobb,
Mikor népe közt élt magyarok királya.
Mosolygó reggelen, szomorú éjszakán
Egy szentséges eszmét szíveinkbe zártunk,
Te vagy ez eszmének fölszentelt bajnoka,
Gyere haza hozzánk, jó öreg királyunk!

Ujabb ezer évnek küszöbéhez érve,
Bizalommal megyünk a nagy messziségeknek.
Hatán kövek volnánk: apró kövekből is
Tempломot építhetsz örök dicsőségnek.
„Boldogságát király boldog népben bírja”
Oly sok küzdelemmel haj, de rászolgáltunk!
Erzelmeink árján zug a vén Duna is:
Gyere haza hozzánk, jó öreg királyunk!

Fülei Sz. Lajos.

* Egyik trónbeszéd szavai.

Ezen örömdetes tapasztalt jóindulat legfényesebb bizonyítéka első sorban is hatalmas nyugdíjintézetünk, mely kiterjeszti reánk áldását akkor, mikor már a küzdelemben és munkában kifáradva, új erőnek kell átengedni a küzdeletet; vagy ha a teremtő akaratából idő előtt ragadtatunk ki az élők közül, hátramaradt családtagjaink ellátása van általa biztosítva.

Vannak jól berendezett árvaházaink, hol a szülőit korán elvesztett tanító-árva oltalmat, édes otthon lel, hol szeretettel vétetik körül s jövőjének biztosításán fáradoznak az intézők. Bizony sok keserű nyugtalanságtól, sok ijesztő aggodalomtól vagyunk e két intézmény által felszabadítva!

És ott van az élők, de szerény anyagi viszonyok között levők koronkénti felségelésére az Eötvös-alap és ott van az Eötvös-alap munkálkodásának legujabb és tán hatásában mindeniknél imponálóbb teremtménye a „Ferencz József Tanítók Háza”, a mely jótékonyágát tanulni, előrehaladni vágyó fiainkra terjeszti ki, kik ez intézmény hiányában szegénységünk miatt nem tudnának a tudományok forrásához jutni.

S végül ott vannak a vidéki tanító-egyesületek segély-alapjai, melyek évről-évre nagyobbodó összegekkel stínek a sors-csapások által sujtott kartársakat felemelni, segíteni.

S ki tagadná, hogy ezen jótékony intézményeink létrehozásában nem az egyesületi élet, az egyesületi működés vitte és viszi ma is a vezető szerepet? S hála legyen tanügyi kormányainknak, az értelmes társadalomnak, a miért törekvéseinkhez mindig készséggel nyújtottak segítő kezeiket, sőt sokszor az áldozatok meghozatalában felül multak a mi szerény anyagi erőnket.

Hogy ezen eredmények elérésében nekünk is volt, van és hiszem, hogy jövőre is lesz bár parányi részünk, csak örömmel, meglepéssel és szent lelkesedéssel töltheti el szíveinket s e nevezetes alkalommal a hála és elismerés hangján emlékeztünk meg azokról az utókról (Sándor Mózes, Gyertyánffy István, Kozma Ferencz, Sándor Domokos, Bedő Dénes, Veres Sándor), kik tevékenykedtek, buzgólkodtak a mi egyesületünk megalakítása körül még abban az időben, mikor még alig volt egy pár olyan tanító megyénkben, kik kötelesség szerint is rá voltak utalva az egyesületi tevékenységre. A kezdeményezők lelkesültsége lelkesítette, elődeinket arra, hogy a felhívásra hallgassanak s a kibontott zászló alá csoportosuljanak. És hogy a megalakuláskor megnyilatkozott lelkesedés nem volt szalmaláng, hanem komoly, czéltudatos törekvés első sorban az önművelődés, másodsorban az önségélyezés után, bizonyítja az idők végtelenjében eltűnt 25 éves munkálkodás, igaz, hogy nem mondhatjuk ezt az időt zavartalan lefolyásnak, mert voltak körülmények, melyek ideig-óráig robbantó hatással voltak tevékenykedésünkre, de még az a csapás is érte egyesületünket, hogy tagjaink több mint egyharmada külön vált az anyaejegyesülettől, sőt egy másik töredék is készült példáját követni, de az anyaejegyesület kirtatása, imponáló tevékenysége leküzdötte az akadályokat, elfeledtette a szakadás feletti fájdalmat, s munkálkodott részben felfrissülve, részben megújulva tovább s eljutott a mai naphoz, 25-ik közgyűlése napjához.

Elérkeztünk tehát e nevezetes naphoz, mely ünneppé szentel a szíveinkben fellángoló nemes lelkesedést. Tegyük meg emlékeztetéséből e napot az által, hogy igérjük meg, miszerint az egyesületben, melynek czélja erőforrásokat fakasztani számunkra nemes és embertársaink javára szolgáló munkásságunk teljesítésére, továbbra is szent lelkesedéssel, buzgó áldozatkész odaadással munkálkodunk s szívvel lélekkel azon leszünk, hogy a népoktatás szent ügyének minél több és minél nagyobb szolgálatakat tehesünk.

Abban a biztos tudatban, hogy igéretünket be is váltjuk, üdvözöllek titeket szererett Kartársaim, egyen-egyen és összesen is; szívem mélyéből mondom üdvözletet és lsten hozottat kedves vendégeinknek, e nemes vármegye képviselőinek, továbbá e nemes anyaváros minden rendű és rangu polgárainak, kik önzetlen szeretettel fogadtak minket hájleikaikba, s ismételtlen hálat mondvá a Mindenek Úrának, hogy elvezérelt minket e nevezetes időszakhoz s bő áldását kérve egyesületünkre, imádot hazánkra, dicsőségesen uralkodó Felséges Királyunkra — ez ünnepegyes gyűlésünket megnyitom.

A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd után, Belle László elnök lelkéből fakadt érzellemmel, a jelenvöltek szívérzelmei szerint köszöntötte fel a vármegye érdekében megöszült tanfelügyelőjét, kérvén, hogy továbbra is tartsa meg a tanítókat ismert jóindulatában. Mire az ősz-vezér mélyen meghatva mond köszönetet s a neki tulajdonított érdemek orozslánrésztét (zajos ellenmondások ellenére is) a tanítóknak mondja s a 25 év alatt fűzött koszoruból magának csak egy levelkét tart meg és végül a tanítókat élteti.

Kevés szem maradt szárazon e megható jelenet hatása alatt; látva az ünnepelel meghatottságát. Isten éltesse sokáig, nagyon sokáig az ősz vezért, ez minden vármegyei tanító hő kívánsága.

Ezután Szász Ferencz titkár felolvassa az egyesület történetét, röviden összefoglalva, száraz számadatokkal megvilágítva.

Üdvözlő táviratok, levelek felolvasása élénkíti meg a gyűlést.

Végül Benedek Eleknek ez alkalomra irt és lapunk más helyén közölt szép költeményét szavalja el Veres Ferencz bögozi tanító — hatással.

Gyűlés közben üdvözlő távirat ment Vlassics Gyula vallás-és közoktatási miniszterhez, a tanítószág dédelgető édes apjához.

Elnöknek néhány bezáró szava után, barátságos közebedre vonult az egész testület, melyen a vármegye főtisztviselői a szeretett főispánnal szívvelyesen résztvettek és sziporkázó pohárköszöntőkben mutatták ki rokon szenvüket.

Az első köszöntőt Hollaky Arthur főispán igen szép szavakban ő es. és kir. felségére: a koronás magyar királyra mondotta, melyet a jelenvöltek állva hallgattak végig.

Melléklet a „Székely-Udvarhely” 48-ik számához.

Ezt követte Damokos Andor dr vármegyei alispán magvas és általános tetszéssel fogadott köszöntője: a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterre.

Ezután a köszöntők egész sorozata következett. Tarcsafalvi Albert vargasi igazg.-tanító költői hasonlatokban gazdag köszöntőt mondott Hollaky főispánra: Veres Ferencz, Halász Ferencz és Axameti min. o. tanácsosokra. Közben Haller János gróf, volt főispán meleghangú táviratát zúgó eljenzések közt olvasta fel Sándor Mózes tanfelügyelő. Ezután Belle László, Sándor kir. tanfelügyelőre; Sándor Domokos a vármegye alispánjára, Damokos Andor dr-ra; Menyhárt András ref. esperes Gyarmathy dr polgármesterre és a vendégszerető székelly angyavárosra; Czirmai Lajos tanító az összes papságra; Gyarmathy dr polgármester a vendégekre; Borbély Sámuel székelykeresztúri tanítóképző int. igazgató az egyetel tisztviselői karára; Kriza Sándor honorodalmási igazg.-tanító Gyertyánffy István, Kozma Ferencz és Sándor Domokosra, mint az egyetel megalapítóira üritette poharát. Dr Damokos alispán mindenkre igen jó benyomást tett, kedves emléket idézi fel. Elmondja, hogy első ízben három éves korában b. e. nagyatya temetésén volt e vármegyében. Atyja itt tanult az ev. ref. kollégiumban. Ezen családi emlékek állandó rokonszenvet keltek benne és igazán vágyott e vármegyébe jöni. Szívbel szívhöz szólva, élte azon tanári kart, melyhez hálás érzések fűzik. Sándor Domokos tanár a jelenvolt tanítókat élteti. Nagy Lajos magyar-régényi (marostordamegyei) tanító pedig a lapunk más helyén közölt „Hun-utódok” cz. hatásos ódját szavaltta el viharos eljenzések között. Kovács Dániel ev. ref. koll. tanár az olyan szülőkre emeli poharát, mint a milyen Damokos dr alispán szülői, kiknek még gyermekük is halával emlékezik meg az iskoláról, melyben szülője oktatást nyert. Menyhárt esperes a vármegyei összes tanítók egyetértésére, a tanárok és tanítók pályájának egyformaságát fejtegetve, az egymáshoz való rokonszenv szeretetre ivott. Péter János alsóboldogfalvi tanító az egyesület tisztelheteli tagjait, Tarcsafalvi A. a béke, szeretet és egyetértést, Kriza S. pedig tréfas hangon Tarcsafalvit élteti, mint ki — az erdővidéki egyetelnek lévén tagja — más esürben csépel s így ezen egyetel az ő kiváló munkásságát nélkülözi belső ügyeiben.

Az ebédnél mutatkozó jó hangulat este csak fokozódott a szép és élvezetes műsor hangversenyt követő táncmulatságon. Melyen egyszerű, családias hangulat uralkodott. (Bar csak ezt mondhatnók minden helybeli mulatságunkról! Szedő.) Az egész est főjellemvonása a kedélyesség és fesztelenség volt s a vármegyeház komoly természetén egész a késő hajnali órákig a jó kedv és pajzán nevetés ütött tanyát. Mindenkinek emlékezetes fog maradni ez a kedves est. A megjelentek sorában ott láttuk Hollaky fő- és Damokos dr alispánt is, a kik látatárolag szintén igen jól érezték magukat.

A műsor minden egyes pontja művészi színvonalon állott. Az első szám Kónya Sándor zenekaré volt, mely Verdi: „Troubadur”-ját játszta cigánytól szokatlan művészettel. Ezután a humorodjárás rögtönzött taktói dalkör énekelte Schubert „Az ifjú vágya” című dalát szép összhanggal s ezt követte Jánosi Iluska gyönyörű énekszáma, Márkus: „Fülemilé”-je, a melyet Végler zenetanár kísért zongorán. Rendkívül élvezettel és gyönyörködve hallgattunk meg őket, s hogy így éreztünk mindnyájan, fényes bizonyossága az a tapsvihár, mely az ének bevégetésével viharoszerűen felzúdult. Elismeréssel szólhatunk Kertész Albertné zongorajátékáról is, a ki ismét fényes jelet adta hámulatos technikájának. Az énekszámok közül a „Zürichi emlék” cz. regedel emelkedett ki, a melynek szövegét Kozma F., zenéjét Végler Gyula, a székelykeresztúri áll. tanítóképző intézet jeles tehetségű zenetanára szerző s a melyet Morascher Hugó, a helyi középiskolák zenetanára zongorán és Kónya Sándor zenekara kísért. A közönség elragadtatásának azzal adott kifejezést, hogy a szerzőt több ízben tapsolta ki s ugyiszólva kényszerítette a pódiumon való megjelenésre. Egyforma ügyességgel volt előadva a „Juhász vagyok” népdalegyveleg és Engesser „Szeretlek” cz. dala is. Az elsőt Poppov Péter, az utóbbit Végler Gyula karnagyok dirigálták. Végül pedig a sok élvezetet nyújtott táncmulatság következett.

Hajnal van — oszladozik a mulató sereg, mert egy kis pihenő után újra át kell változniok — a nemzet napszámosaiavá. . .

A hangverseny és táncmulatság összes bevétele 235 frt. Felülfizettek: Gyertyánffy Gábor 5 frtot, Illyés Miklós 4 frtot, Hollaky Arthur főispán és Dr Damokos Andor alispán 2—2 frt, Bartalis Ferencz (Lövete) 1 frt 50 krt, Jánosi Gyula, Dr Gyarmathy Dezső, Benedek Mihály, Haberstumpf Károly, Gál János, Becsek A. 1—1 frtot, Gábor Márton és Czirmai Lajos 50—50 krt.

Hajnalodott — szétoszlott a mulató sereg és egy kis pihenő után, újra átváltozott — a nemzet napszámosává. . .

Másnap (pénteken) ismét összegyűltek tanítóink a vármegyeház disztermében, hogy az egyesület 25-ik évi rendes közgyűlését megtartsák. Elfoglalta Belle László az elnöki széket s elmondotta hatásában megkapóan érdekes újabb megnyitó beszédét, melynek legfőbb két pontja a Tanítók Házának megteremtését és az Eötvös-alapba való belépést tárgyalta. „Ne legyen vármegyénkben — ugymond — egyetlen tanító sem, ki az Eötvös-alapba be nem lépnek, a mely tudvalevőleg fenntartja és gondozza a Tanítók Házát, melyben a tanítók Budapesten tanuló gyermekiingyen vagy esetleg mérsékelt díjért teljes ellátásban részesülnek. Igen meleg szavakkal fejezte ki a tanítóság fenkölt gondolkodásu, nemes vezére, valódi atyja, Vlassics Gyula közoktatási miniszter iránt érzett meleg szeretetét és ragaszkodását, melylyel egyetünk viseltetik a nagy miniszter iránt, ki legujjabbban a tanítók iránti jóindulatát ismételtlen azzal bizonyította be, hogy a Budapesten és Kolozsvárott felállítandó Tanítók Házára egy millió koronát vett fel a jövő évi költségvetésbe.

A riadó éljenzéssel fogadott megnyitó után az azon nap: Kozma Ferencz kolozsvármegyei kir. tanfel-

ügyelőtől, a Fogaraszvármegyei Tanító-Egyeteltől és az Aradvidéki Tanítótestülettől érkezett üdvözlő táviratok olvastattak fel. Kriza Sándornak napirend előtti indítványára a közgyűlés Peterffy Sándort és Józsa Mihályt tisztelheteli tagjainak választotta. Majd Máthé József a Marostordavármegyei Tanító-egylet elnöke és küldöttje üdvözlő a közgyűlést s a székely-iparkamarának egy igen szép és hasznos tervét ismeretli, mely szerint a házúpar meghonosítása czéljából s különösen a szalmafonás magasabb színvonalra emelése tekintetéből székely fiúk kiképzését látja szükségesnek a kamara s ez irányban általa is kéri a székely tanítók hazafias támogatását. A közgyűlés lelkesen fogadta a tervet és támogatását ígerte. Szász Ferencz olvasta fel ezután a nagy gondnal összeállított titkári jelentését, a mely tükre az elmúlt évi munkásságnak és szép eredményeknek. Az egyes bizottságok kiküldetését Szász Elek egyleti pénztáros jelentése követte, melyet a bizottság jelentése szerint rendben találtak mondott a közgyűlés.

Majd Péter János számolt be a gyermekvédő kongresszusról terjedelmes jelentésben és Lázár József a délmagyarországi tanulmányi kirándulásról tartott élvezetes felolvasást.

A Tanítók Házának kérdésével foglalkozott Péter János és ismételtlen indítványozta az Eötvös-alapba való belépést, melyet azon hozzáadással fogadott el a közgyűlés, hogy a fiökköri üléseken érvényesítse mindenki ebbeli szándékát.

Kriza S. indítvány kíséretében egy új segélyegyleti alapszabály tervezetet mutatott be. Az indítvány, hogy az összes tagok lépjenek be a segélyegyletbe, elfogadott; míg a szabálytervezet a Segélyegylet gyűlése elé utasított.

A részleges tisztújítás során egyhangulag, nagy lelkesedéssel elnök lett: Belle László. Alelnök szintén egyhangulag választva Lázár József; jegyzők: Tóth Vilmos és Veres Ferencz. Nehány bizottsági tag megválasztása után elnök indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott mindazoknak, kik a jubiláris közgyűlés s az ezt követő hangverseny és a rendes közgyűlés sikerehez és fényének emeléséhez hozzájárultak.

Ezzel a közgyűlés véget ért, elnök éltetésével oszlott szét a tanítócsereg, hogy a már férfikorban lépett egyesület további felvirágozásán ezután is férfiasan s még kitartóbban működjenek. Ugy legyen!

IRODALOM.

— Disz-album ingyen. A „Magyar Hirlap” előfizetői számára már készült a karácsoni remek meglepetés. A disz-album” ez, amit minden előfizető teljesen díjtalanul kap meg, ha csak egy hónapra fizet is elő a „Magyar Hirlapra”. Az idei album még szebb, még érdekesebb lesz, mint az eddigiek voltak. Tartalma becses és azonkívül igazi meglepetés. Az írók színe-java, az illusztrátorok legkiválóbbjai vállvetve dolgoznak a szennyezési művön. Azonkívül, hogy a legérdekesebb olvasmány lesz, még aktualitással is dicsekedhet. Beválik majd a könyvtárak díszének. A „Magyar Hirlap” sok más kedvezményrel is kitünteti előfizetőit. Jókai Mór rendkívül érdekes új regényének (Házasságok története) eddig megjelent folytatásait díjmentesen kapják az új előfizetők. Az „Othon” című kitünő folyóiratot a „Magyar Hirlappal” együtt négy forintért kapják egy negyedévre az előfizetők. Szintén rendkívül olcsón juthatnak a gyönyörű „Francia Divatlap”-hoz, és pedig negyedévre 75 krajczárért, ugy szintén a „Képes gyermeklap”-hoz, negyedévente 50 krajczárért. A „Magyar Hirlap” minden előfizetőjének szíves készséggel felel a szerkesztői üzenetek rovatban bármínő kérdésre. A „Magyar Hirlap” a legelterjedtebb napilap, amely minden ízében hazafias, minden törekvésében magyar. Politikája a nemzet érdekeinek a védelmében csucsosodik. Egyébként független minden pártbefolyástól. Vezérelve a szabadelvűség s a demokratizmus. Ebben tantorithatatlan. A „Magyar Hirlap” kiterjeszti figyelmét mindenre, ami a közügygyel bármí összefüggésbe hozható. Ellenőrző hivatását a hatalommal szemben folyvást teljesíti. Az egyesek jogos panaszaik szöszölgője mindig, amikor ezt a közérdek valamely szempontja kívánja. A legjobb írói erők állnak a „Magyar Hirlap” állandó és kizárólagos szolgálatában. A lap szépirodalmi része előrangú Herrovatai változatokak, megbízhatók. A „Magyar Hirlap” előfizetési ára félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. A kiadóhivatal Budapesten, V. kerület, Honvéd-utca 4. szám alatt van.

Naptárak az 1900. évre legnagyobb választékban a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, Székely-Udvarhely, Kossuth-utca) kaphatók. A legkedveltebb és elterjedtebb Naptárak:

- 1. Székely-Egyleti Képes Naptár 30 kr.
2. Erdélyi Képes Naptár 30 kr.
3. Képes Családi Naptár 60 kr.
4. Regőli Bácsi Naptár 40 kr.
5. Protestáns Új Képes Naptár 40 kr.
6. Közhasznú Nagy Képes Naptár 40 kr.
7. Képes Kossuth Naptár 30 kr.
8. Petőfi Naptár 30 kr.
9. A Szent Csaiád Képes Naptára 30 kr.
10. A Szent Háromság Naptára 20 kr.
11. A Népszabadság Naptára 20 kr.
12. Az Igazságos Mátyás király Naptára 20 kr.
13. Függelenségi Naptár 20 kr.
14. Földművelés Naptára 20 kr.
15. Tündérek Naptára 20 kr.
16. Ós-Magyarok Napt. 20 kr.
17. Kis mesélő naptár 20 kr.
18. Kis házi naptár 20 kr.
19. Ezeresztendő Magyarorszag Naptára 25 kr.
20. A magyar nép kis képes naptára 25 kr.
21. Hetedhétország szülő mesék naptára 25 kr.
22. Képes Kossuth napt. 25 kr.
23. Ezernyolczszáznegyvenyolcz naptára 25 kr.
24. Bányám uram neves-sínek naptára 25 kr.
25. Szántóvetők naptára 25 kr.
26. Képes keresztény napt. 20 kr.
27. Hit, remény, szeretet és a Szent Család nagy képes naptára 30 kr.
28. A magyar nemzet nagy képes naptára 30 kr.
29. Budapesti képes családi naptár 30 kr.
30. József főherczeg honvéd-naptár 30 kr.
31. Képes Petőfi-naptár 30 kr.
32. Magyar hősök naptára 40 kr.
33. Mesélő bácsi naptára 40 kr.
34. A Kosmos nagy képes naptára 45 kr.
35. Magyar millenium-napt. 55 kr.
36. Othon nagy képes családi naptár 55 kr.
37. Budapesti Bote 40 kr.
38. Neuer illustrirter Volkskalender 40 kr.
39. Athenaeum nagy képes napt. 1 frt.

Ezekon kívül heti előjegyzési, fali stb. naptárak.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Örökimádás” templom bizottsága, mint már előre jeleztük, mult vasárnap gyűjtést rendezett, még pedig kellő haszonnal, a mennyiben 25 frt gyűlt be a hazafias és kegyeletes czélra. Legyen nyilvánosan is közönet mondvá azoknak az igen t. hölgyeknek, kik a gyűjtés körül fáradni kegyesek voltak. A mise alatt Jánosi Ilonka k. a. már ismert szép hangjával emelte a vallásos áhitatot.

— Lapunk mai számához udvarhelyvármegyei m. t. olvasóink részére a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában állandóan kapható „Magyar Könyvtár” teljes jegyzékét is mellékeltük szíves megtartás és adandó alkalmal leendő használás czéljából.

— Fényes esküvő volt tegnap délután városunkban. Csikszentmártoni Szabó Gábor, vármegyénk aljegyzője esküdtött örök hűséget kadiasfalvi Török Albert dr, udvarhelyvármegyei nyug. főispán kedves és szeretetreméltó leányának Török Piroskának. A polgári kötetést Gálffy Endre városi főjegyző, anyakönyvvezető végezte, mely alkalmal Hollaky Arthur főispánunk és Újvárosy József uzoni nagybirtokos voltak a tanúk. Később hosszú kocsisorban a helybeli Szent-Ferencz-rendi szerzet templomába vonult a díszes vendégsereggel az újjár, hol Jung-Cseke Lajos apát eskette össze és adta rájuk ez egyházi áldást. Boldogságot és megelégedést kívánunk.

— Új járásbíró. A király Vertán Sándor, megyesi kir. albirót kinevezte járásbíróvá az oklándi kir. járásbírószághoz.

— Festőművész városunkban czímmel lapunk mult számában említettük, hogy Kalicza Károly akadémiái festő a „Korona” vendéglő külön helyiségében műtermét berendezte. Egyesek talán különönek találták, hogy egy festőművész vidéki városba jött. A kik így vélekedtek volna, azoknak egész lelkiismerettel kijelenthetjük és ismételjük, hogy igenis egy valódi s még pedig igen tehetséges festőművészhez van szerencsés városunknak, ki nemcsak berendezte műtermét, de működését is megkezdte, a mennyiben már több megrendelést kapott. Ezek között van Haller János gróf, volt főispánunk arczképének a vármegyeház díszterme számára leendő megfestése is.

— Erzsébet ünnepélyek az iskolában. Mult vasárnap ülte meg Erzsébet királyné névünnepeit a r. kath. főgymnasium ifjusága is, nagy és elegáns közönség jelenlétében. Szilvási Béla Bartha Miklós „Hangulatok”-ból, Erzsébet cz. prózai költeményét, Jánosi Béla „Ferencz Jó sef almát” szavaltta elő, igen sikerülten. A formailag és tartalom tekintetében is hatásos, végig hazafias lendülettel mondott emlékbeszédet, Embery Árpád főgymn. tanár tartotta. Igen ügyesen illett a programba a Hymnus harmónium kísérettel; a népdal-betétről ezt azonban nem mondhatni. A róm. kath. leánynevelde házi-lag szintén ünnepelt; György Lázár hitoktató tartott egy igen élvezetes, a növendékek gondolkodásához mért alkalmi felolvasást; szavalás és ének után Bethowennek zongorán és harmóniumon megjátszott, hatásos gyszindulója zárta be a nyilvánosság előtt is komoly programjával számottevő ünnepélyt, melyen csak az intézet igazgatója, Jung-Cseke Lajos apát volt jelen.

— Városunk képviselő-testülete tegnap délután 3 órakor Gyarmathy Dezső dr polgármester elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyről az idő rövidsége és felhalmozódott közlendőink miatt — jövő számunkban fogunk megemlékezni.

— Távozó pap. Németh István alsósfalvi unitár. pap, kit Toroczokra neveztek ki az unitár püspök, deez hó 3-án veszen búcsút hivatól, kiknek tetszését és odaadó ragaszkodását 17 éven át hű és buzgó szolgálatával teljes mértékben megnyerte. Ohajtjuk, hogy a kiváló szónokot és közkedveltségű embert új állomásán is a megérdemelt tisztelet és szeretet boldogítsa!

— Tanítói kinevezés. Oszvath Miklós zombori róm. kath. kántor-tanító Zetelakára s-kántor-tanítónak lett kinevezve.

— A vármegyei gazdasági egyesület elnöksége egy általános érzett és gyakorlásában az egyes és öszgazdákra kiszámithatlan haszonnal járó eszmét: a téli ingyenes gazdasági felolvasásokat vármegyénkben is megvalósítani ohajtván, erre vonatkozólag felkérjük a vármegye összes tollforgató embereit, hogy tisztán gyakorlati irányu és vármegyénkben is használható eszméket vegyenek fel s a kik felolvasás tartására hajlandók (a tárgy megjelölése mellett) értesítsék Gyarmathy Dezső dr egyleti titkárt.

— A kir. főreáliskola e hó 20-án róttá le kegyeletes háját Erzsébet királyné emlékezte iránt, sikerült ünnepélyben, melyen szép közönség volt jelen. Az ifjusági vegyeskar gyszíneket és a Hymnust adta elő; a zenekar pedig Kozák gyszindulóját és Strauss Haranghangverseny darabját játszta. Nosz Gusztáv tanár hatásos emlékbeszédet mondott és Szalay Béla tanuló alkalmi költeményt szavalt.

— Emléket az agyagfalvi réten! Az agyagfalvi réten felállítandó Székely-emlék javára adakoztak, Mester János 63. sz. gyűjtőívén 4 frt 50 krt, Benedek Béla 125. sz. gyűjtőívén 1 frt, Kozma Miklós 362. sz. gyűjtőívén 1 frt, összesen 6 frt 50 krt. Ezt hozzáadva a már begyűlt 926 frt 93 krhoz, az alap összege tesz 933 frt 43 krt. Fogadják a nemesszivű adakozók, hazafias adományokért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1899. november hó 25. Ferenczi János, végrh. biz. pénztárnok.

— Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök vármegyénkben a derzi anyakönyvi kerületbe anyakönyves helyettesnek ifj. Kiss Jakab állami tanítót nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

— Az ajánlott levelek. A kereskedelmi miniszr ernek nagy a panaszja, a miért nálunk még mindig annyinyi az ajánlott levél. Európa nyugati államaiban a leveleknek csak két százalékát küldik ajánlottan, nálunk csaknem négyszer ennyit, sőt a hivatalok ötször ennyit is. A miniszter azt tartja, hogy a rég mult időben ez szükséges lehetett, de ma már a közönséges leveleket is akkora gondal kezelik, hogy nem igen veszhetik el

egy sem. Ezért a belügyminiszter arra utasítja a hatóságokat, hogy csak azokat a leveleket adják föl ajánlottan a postára, a melyekben vagy pótolhatatlan okiratok vannak, vagy határidő kitűzéséről van szó.

Nyilvános köszönet. Tanító-egyletünk 25. ünnepélyes közgyűlése alkalmából, f. hó 23. és 24. napján nagy számban időztünk a város falai között. Az a meleg szeretet és előzékenység, melyvel fogadtattunk s elhalmozattunk, nemcsak kedves emléket hagyott lelkeinkben, hanem halálra is kötelez mindnyájunkat, minék kifejezésül e helyen is őszinte köszönetünket nyilvánítjuk. Székely-Udvarhely, 1899. november 24-én. Belle László, elnök.

Az áll. kö- és agyagipari szakiskola e hó 19-én Erzsébet királyné névnapján emlékünnepélyt rendezett a tanuló-ifjúság és tanári kar közreműködésével. Harmath Ödön ifj. köri védnök szép megnyitó- és Spaller József tanár hatásos alkalmi beszédet mondottak.

Papi beiktatás. Petek községben mult vasárnap iktatták be a most választott ev. ref. papot, Kállay Istvánt. Ez alkalomból ünnepi díszlőt öltött az egész község. Az új papot Bene községben lovasbenderium fogadta s beiktatásánál Biró György és Sándor András lelkeskedő segítőkészek. Új állomására régi híveinek szeretete kísérte el a lelkes papot, melyet a messzi Rákospölte eljött jegyző és gondnok tolmácsolt. Mi meg vagyunk győződve, hogy régi híveinek szeretetét csakhamar pótolni fogja az új hívek ragaszkodása.

A polgári fillérestély e hó 20-án egy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. A műsor legkiemelkedőbb pontja Dr Kovácsy Albert kedélyes és szellemes felolvasása és Nagy Irma szavalata volt. — A holnapi (hétfői) estélyt Nagy Ilonka, Hermann Helén, Krausz Gyula és Nyerges Gyula rendezik: Nánási Borcsa és Daróczy Ilona szavalnak, Kovács Dániel ev. ref. koll. tanár felolvas, Kondor Géza járási állatorvos monologot ad elő és Kiss Károly czimbalmos-zólót játszik.

Tanítók utiköltségei és napidijai. A vall. és közokt. miniszter 64816. sz. a. körrendeletben tudatja a kir. tanfelügyelőkkel, hogy ezután a tanítói gyűlésekre utazó tanítók napidijai felszámításánál a következőket kell szem előtt tartani: 1. Tengelyen való utazásnál csak azon esetben számítható fel kilométerenként az eddigi 28 fillér, ha a községből csak egy tanító utazik a gyűlésre, ellenben, ha ugyanegy községből egynél több tanító vesz részt a gyűlésen, az esetben egy-egy tanító utiköltsége ezimén akár magánosan, akár többedmagával kilométerenként csak 14 fillér számítható fel. 2. Vasuton való utazásnál a vasúthoz vagy onnét a községbe berkeosi-díj nem számítható fel. 3. A mennyiben mérsékelt áru vasútiúgy váltásra szóló igazolvány nincsen, vasuton II. és gőzhajón az I. oszt. egész menetjegy számítható fel. 4. Vasúti mérsékeltáru jegyváltásra szóló igazolvány után díj nem számítható. 5. Napidijak az utazásban eltöltött napok után nem járva, azok csak a gyűlés napjaira számíthatók fel.

Emléket Brassainak! A Brassai kolozsvári emlékre szépen foly az adakozás. Az Emlékbizottság pénztárnoka Merza Lajos EMKE főpénztárnok az újabb adakozásokról beküldötte a következő nyugtázást, melyet azzal adunk ki, hogy fölhiujuk az áldozatkész magyar közönséget, rójjá le halaját és tartozását a nagy paedagogus iránt, kit méltán nevezhetünk a XIX-ik száz Praeceptor Hungariae-jének. Adománya ok 1899. július 6. — november 5-ig. Unitárius vallásközösség 190 frt. Ferencz József Kolozsvár 43 frt. Solyom János Kolozsvár 43 frt 78 kr. Bekésvármegye 24 frt 90 kr. Zirizi apátság 20 frt. Szeged sz. kir. város 20 frt. All. tanítóképző Kolozsvár 12 frt. Sándor János Sz.-Keresztur 10 frt. Arad sz. kir. város 10 frt. Rimaszombat r. t. város 8 frt 50 kr. Fehér Ipoly Pannonthalma 5 frt. II. ker. állami főreáliskola Budapest 5 frt. Gönczy Béla Budapest 5 frt. Thoroczkay Venczel Hunyadm. 5 frt. Nagyvárad sz. kir. város 5 frt. Vác r. t. város 5 frt. Hódmezővásárhely város 5 frt. Kun-Félegyháza város 5 frt. Borbély Sámuel Sz.-Keresztur 4 frt 70 kr. Korpona sz. kir. város 3 frt. Nagy-Körös város 3 frt. »Ellenzék« szerk. Kolozsvár 3 frt. All. polgári iskola Gyöngyös 2 frt 70 kr. Zólyom sz. kir. város 2 frt. Nagy-Rőcze város 2 frt. Kutruetz Rezső Szt-Gothárd 2 frt. All. felsőbb leányiskola Lőse 1 frt. Esztergomvármegye 95 kr. Besztercze-Naszódvármegye 84 kr. Összesen 452 frt 37 kr. Kolozsvár, 1899. nov. 5-én. Merza Lajos, szoborbiz. pénztárnok.

Kegeletes emlékünnepet ült díszölt királynék emlékére az ilkei és szenttamási tanuló-ifjúság is tanítók vezetése mellett. Meghatottan távozott a közönség a szépen sikerült ünnepélyről azon gondolatok közt, hogy a hol fiatal, lelkesedni tudó tanerők működnek, igen sokat tehetnek a nép művelődése érdekében.

Darányi a székely árvafilmek érdekében. A székely apátlan-anyaítlan gyermekek a sepsiszentgyörgyi szeretetházban találnak szeretetteljes gondozást. A szeretetházban nevelt gyermekek rendszerint cseledek szegődnek, sok köztük felszabadulván a nevelői kézalól elzúllik, nehany Romániába is elvándorol. Mivel tízenkét éves korban tul is ki kell terjeszteni a nevelői kéz oltalmát s mivel óhajtható, hogy a székely árva fiúk helyesen képzett elömlunkásokká és jó cseledekké képeztessek ki, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter meleg szeretetről tanuskodó intézkedést tett. Ugyanis leiratott intézett Háromszékvármegye főispánjához, melyben kijelenti, hogy hajlandó a sepsiszentgyörgyi szeretetházból kilépő székely árva fiúknak gazdasági elömlunkásokká való kiképzetéséhez hozzájárulni akként, hogy ezek a 12 éves árva fiúk 15 éves koruk betöltéséig az algyógyi földmives iskolában nyernénel gondozást, fönntartásukat pedig a miniszter biztosítaná. A miniszter ezéjla különben az, hogy ha a székely árvafilmek gazdasági elömlunkásokká és cseledekké való kiképzetésére helyességét a gyakorlat igazolja. Sepsiszent-Györgyön a szeretetházal kapcsolatban tangazdaságot állít. Egyidejűleg megkereste az Enkét, mint, a melynek nemes ezéjla kézé a székely árva fiúk gyámoltása, istápolása is be van sorozva, hogy az algyógyi gazdasági iskolában teendő kísérletet a székely árva fiúk neveltetése érdekében szeretetteljesen segítse elő. A K u n gróf kastély csekély mérvű átalakítása

esetén 35—40 százalék árva fiút lehet elhelyezni. Az intézkedésnek nemcsak emberbaráti, hanem gazdasági jelentősége is van.

Tanítók Háza Budapest. Nagy ünnepséggel nyitották meg Erzsébet napján f. hó 19-én. Budapestben a „Tanítók Háza”, melyben a magyarországi néptanítók gyermekei nyerne hajlékot, hogy tanulmányait folytathassák. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter adta át rendeltetésének nagy ünnepség mellett a házat, melyben már 48 tanítónak tanuló gyermeke nyer hajlékot. A jövő évben fogják építeni Kolozsvárt is a tanítók házat. Itt az erdélyi tanítók gyermekei nyerne lakást és később az alapítványokhoz köpest teljes ellátást. A felépítésre az állami költségvetésben gondoskodnak a szükséges fedezetéről. A megnyitón érdekes volt Wlassics miniszter beszédének az a része, melyvel bejelentette, hogy a ház „Ferencz József tanítók háza” nevet fogja viselni. A beszéd erre vonatkozó része a következő: Felséges Urunk, királyunk fölhatalmazott engem arra, hogy önöknek tudtul adjam, miszerint nagy történelmi nevet adja a háznak, mely a mai naptól kezdve „Ferencz József Tanítók Háza” nevet viseli. A miniszter ezután felolvassa a legfelsőbb elhatározás szövegét és ezután így folytatja: Köszönjük meg e fejedelmi kegyet és legyünk hozzá méltok! Az ő utóélettelten kötelességudása, nemes, fenkölt gondolkodása mint ideál lebegjen e ház felett és lelkesítsen mindenkit, kit sorsa e házhoz esatol! Nem avathatom fel méltóbb záró szóval e házat, mint ha a nagy királyi hitves, a feledhetetlen királynék védőszentjének mai ünnepén Isten bő áldását kérem ő Felségére, Urunkra és királyunkra és az ő legmagasabb nevet viselő intézetre.

A homoróvidéki unitárius papok és tanítók a Dávid Ferencz-egyletnek e hó 16-án Szentpéteren tartott népes őszi közgyűlése alkalmából, sok fontos kérdés intézése után, a kedélyes ebéden azt is elhatározták, hogy a szülőknek leány gyermekeik számára ezen tul ajánlani fogják a Réka hún királyné nevet, kinek emléket a Rika erdőbeli esodás szikla sírkő őrzi az ő rego fényes világában. Az összes székely papság és tanítóság követhetné. Ugyanott azt is elhatározták, hogy több irányban kérelmezni fognak a falusi koresomák korlátozásáért s addig is a beállott teli estéket teljes buzgósággal a felnöttek és ifjak oktatására, kártyázástól és ivástól való visszatartására használják fel s e tekintetben versenyre kelnek egymással. Sok követőt az egész vonalon, s e haza még felvirulhat, a síró népek nagy ünnepe lehet, a bujdosók haza térhetnek, s a közromlásból még kiemelkedhetik e népek gyászos köddel borított Sionja a maga egykori fényében! Így van ez profétálva a művelődés és erkölcsök Szentkönyvében!

Ápolónői tanfolyam. A Magyar Vörös Kereszt Egyesület hivatászerű betegápolónők kiképzetésére ezéjlaból az 1900. év elején az Erzsébet kórházban új, hat havi tanfolyamot nyit. Az üresedésben levő tizenegy helyre pályázhatik minden kifogástalan erkölcsű 20—40 életév között levő nő, aki kellő minősítéssel bír. Közéleti feltételek az igazgatóságánál tudhatók meg.

A gyógyszerész-diploma. A belügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve, körrendeletben értesítette valamennyi törvényhatóságot, hogy a Horvát-Szlavonországban kiállított gyógyszerész-gyakornoki végbizonnyítványok, illetve gyógyszerész-mesteri és tudori oklevelek a kölcsönösség alapján Magyarországon is érvényesek.

Az anyakönyvvezetők tiszteletdíja. A belügyminiszter körrendelet tüzett a törvényhatóságokhoz, amelyben utasítja azokat, hogy az anyakönyvvezetők és anyakönyvvezető helyettesek tiszteletdíjainak, a házi pénztár részére folyóvá tett összegeknek a folyó évre eső részét a m. kir. adóhivatalból még ez év folyamán vegye fel; az anyakönyvvezetők és anyakönyvvezető helyettesek illetményeit folyó évi december hó 28-ig fizesse ki, mert a folyó év végéig fel nem vett hátralékos tiszteletdíjak a jövő évben már csak bélyeges és kelőkép indokolt folyamodványra külön miniszteri rendeletre fognak kivételkép kiutalványoztatni.

Emléket Orbán Balásznak. Orbán Balásznak Székely-Kereszturon felállítandó szobra javára újabban a következő kegyes adományok folytak be: 1. Hoitsy Pál Budapestről (ötödöszer) 3 kor. 60 fill. 2. Ince Lajos ev. ref. pap gyűjtése Kaczkón: Ince L. 60 fill. Kaczkói hitelszövetkezett 1 kor. Balogh Kálmán, Csiszár Lázár, Abraham József, Csiszár Imre, Debrezenci Károly, Ince Lajosné 20—20 fill. Székely Gyuláné, Donoeci M. és Ince Lajosné 40—40 fill. Összesen 4 kor. 3. Zayzon János ev. ref. pap. özv. Zayzon Ferencné Erzsébetvárosról 3—3 kor. Összesen 6 kor. 4. Lántzky Sándor gyűjtése Sz.-Kereszturyán: gyűjöl 1 kor. Lázár Albert, Vächter Henrik, Smazenska Antal 40—40 fill. Ifj. Nyegre József 20 fill. Összesen 2 kor. 40 fill. 5. Darvas Lajos Aradról a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége után 6 kor. 6. Dr Solymossy Lajos gyűjtése a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége után. 14 kor. 7. Gábor Albert unitárius pap gyűjtése Martonosban: Gábor Albert, Gábor Albertné 1—1 kor. Gábor Lenke, Gábor Emma, Gábor Ilona, Gábor Zsuzsa, Lőrincz Rebeka, Gáspár Zsigmond, Szentpáli Ferencz 20—20 fill. Máthé József 40 fill. Id. Gálffy Ferencz 1 kor. Összesen 4 kor. 80 fill. Mai kimutatás összege 40 kor. 80 fill. Ehez adva a már kimutatott összeg 3175 kor. 57 fill. A szobor alap teszen ma 3216 kor. 37 fill. Fogadják a nemes szívű adakozók, hazafias adományaikért a szoborbizottság meleg köszönetét! Székely-Keresztur, 1899. nov. 22. Barabás Lajos. biz. pénztárnok.

Az osztatlan iskola tanterve. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter rendeletet intézett a tanfelügyelőkhez, hogy szóltsák fel a tanítóegyleteket, hogy nyilatkozzanak arról, vajjon szükséges-e az egytanítós osztatlan népiskolák részére külön tantervet készíteni? Ha pedig nem szükséges, vagyis, ha az egy és több tanítós elemi népiskola részére egy tanterv szolgálja zsinórmértékül, az esetben az osztatlan elemi iskolában minő tantárgy és osztályesoportosításokkal és minő szerkezetű olvasókönyvekkel, szóval mi módon lehetne

az általános tantervben kitűzött célt biztosítani. A véleményeket a miniszter jövő május elséjig kéri. — **Ragonfalván** egy udvarban a száj- és körömfájás fellepett.

CSARNOK.

Hulló levelek.

Írta: Sz. M.

Valahányszor az ősz hulló sárga leveleit látom, mindannyiszor egy nevtelen fájó érzés fogja el lelkemet. Ilyenkor végig gondolok a szép tavasznak rügyekkel, majd viragokkal feldíszített pompáján; elgondolom a meleg nyár szorgalmas munkálkodását és az ő lebilincselő szépségeit ragondolok a piros hajnal gyönyörű étkarpijtára, az éji szellő lágy fuvalmára, a felkelő nap szétáradó sugaraira, a madarak dalra kelésére, a méhek döngöcselésére, a nyáj kolompjára s a pasztor furulya szavára . . . és midőn mindezen végig járatom gondolataimat, lelkem mintegy feledi a keső ősz okozta lehangoltságot s abba az időbe képzeli magát, midőn lágy szellő lebbent s madárdal és nyájkolomp hangzott — a szép nyarra. . . .

De midőn — ezek után — az őszre, a keső őszre gondolok, a mely megsemmisíti a tavasz és nyár produktumait s midőn látom a még csak minap zöld levelekkel díszített fak elszárgult leveleinek hullását; szívem elszorul s csüggedt lelkem fájó érzésekkel telve önkény ellenül kérdezi: mi is az élet?

Ime ez elszárgult levél a borongó ősz-szél által lesodortatva zizengve hull alá, mintegy emlékeztetve az elmúlásra.

Oh te szép tavasz, te ifjú szerelme az éveknek, oh te szép nyár, te lazás sietséggel munkálkodó s ka az esztendőnek: mily édes rátk gondolni e hideg borongós keső őszi napokon, midőn csak sárguló leveleket látunk a még nem rég zöldék helyett s midőn csak dermesztő őszi szelek csapkodnak arcunkba a nyári langyos szellő után! Hozzátk megy busongó lelkem megpihenni, új reményt keresni e rideg őszi napokon. . . . Es midőn ábrándozó lelkem eme fájdalmas érzéseken tovább-tovább merengve, eszembe jut a-mi zöld és — köztük — sárguló levelekből s üde rózsákból font koszorunk. Mert van nekünk zöld és — köztük sárguló levelekből s üde rózsákból font élő koszorunk. Csak az a baj, hogy azok a levelek nem örökre zöldek s azok a rózsák nem örökre virulók . . .

Es csakugyan, ha széttekintünk e koszoru levelei között, látni fognak a közelgő telre emlékeztető sárguló leveleket, kik egykor zöld levelei valának az élőkoszorunk, de már mind inkább valnak sárgakká . . .

Ma egyik, holnap a másik csak kihull közülünk, ha azzal a különöséggel is, hogy még tovább él — eltávozik s nincs többé velünk.

Ah! miért nem lehetnek e levelek mindvégig ő-ök-zöldek, miért nem lehetünk mindig együtt; miért kell rendre-rendre kihullnunk amaz élőkész ruból, melylyel a testvéri szeretet kapcsolótlóvá?

Miért is nem rendelte ugy a sors, hogy az élet véghatáráig mindig együtt lehessünk, hogy ne kelljen megválnunk azoktól, kik többek voltak, mint barátaink? . . .

Egy ily rideg őszi napon ismét össze gyűltünk. Össze gyűltünk, koszorut-alkottunk. Nem hiányzott közülünk talan egy sem. Szívünkben a viszontlátás öröme, ajkunkon a mosoly, egész leányunkon a szeretet kifejezése volt látható. Így üdvözöltük egymást. Megkérdeztük egymást hogyléte felől s szívünknek őszinte kifejezése volt az, midőn kijelentettük: »örvendünk, hogy jól vagytok«.

Azután hozzá láttunk hivatalos ügyeink elintézéséhez. Végeztük tárgyilagosan, komolyan, o laadóan. Arezunkon a viszontlátás öröme még akkor is ott volt látható, midőn komoly munkához láttunk.

Talan mindvégig is együtt lett volna arezunkon ama két kifejezés, ha el nem üzte volna onnan egy leverő hir, hogy t. i. egy levél koszorunkból maholnap ki fog hullani.

Mindnyáján a meglepetés kifejezésével néztünk szelyel. A megütközés és őszinte fájdalom tükröződött vissza arezunkról, midőn hal ottuk, hogy ma van utoljára koszorunkban s aztán sohasem . . .

Utoljára . . . sohasem . . .

Ah te szívet elszorító, oh te könnyeket kicsavaró két szó, miért is vagy beillesztve a magyar szótárba? . . . Miért is kell me ismerkednünk e két szó leverő érzéseivel? . . . Utoljára . . . sohasem . . .

Eltávozik, itt hagy bennünket . . .

Ó pihen! sok évi farasztó munkáját, mi pedig küzdünk tövises pályánkon tovább-tovább . . .

Ezután ha összegyűlünk, nem fogjuk többé körünkben látni az ő szerény tisztas arcát; ma van köztünk . . . utoljára.

Isten veled te jó barát, Isten veled! Ha majd elmegy közülünk új otthonodba, a jól megérdemelt nyugalomba: viéd el a mi osztatlan szeretetünket . . . ajándékdul.

Többet ugyem adhatunk, mert tudod . . . szegények vagyunk.

De hisz neked, ki egész életedben a szerénység példányképe voltál, nem is kell több, megelelégszel e csekélynek nevezett nagy kincsessel is.

Gondolj reánk is — kártársaidra — kik, ha máskép nem tehetjük is, de lélekben elkisérünk oda, új otthonodba, hová munkád után pihenni vágyol . . . Isten veled! . . .

Ti pedig sárguló levelek, elmúlásnak képei hulljatok tovább, mig felváltanak titeket a kikelet zöld levelei, a madárdal, pasztorfurulya és a nyáj kolompja . . . Sárguló levél, kihullott jó barát! — beh sok szomorú gondolatot támasztottak az emberi lélekben! Ki tudja, vajjon muló zöldön avagy megasszott kopáron hullók-e ki én is egykor!!

Ki tudja! . . .

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 31347—899. alisp. Valamennyi főszolgabírónak. Előfordult eset alkalmából tapasztalnom kellett azt, hogy a községi és körörszék által tett hivatalos utazások alkalmával felszámítható kilométerpénzek összegére nézve egyöntetű eljárás nem követelték, s e tekintetben a gyakorlat úgy az ezen állások betöltése alkalmából kibocsátott pályázati hirdetmények szövegezésében, mint a teljesített utazásokról szerkesztett utiszámlákban lényeges eltéréseket mutat. Tájékoztató végett szükségesnek tartom értesíteni a Czimet, hogy az 1888. évi április hó 16-ikán 28. közgyűlési szám alatt jóváhagyott és az 1888. évi július hó 5-én 40691. sz. a. kelt belügyminiszteri rendelettel megerősített községi szabályrendeletek szerint, a szóban forgó kilométerpénzek kilométerenkint 10 krajczárban vannak megállapítva. A törvény erejével bíró szabályrendelet intézkedésével szemben tehát az orvosi állások betöltése céljából kibocsátott pályázati hirdetményekben foglalt mindennemű ettől eltérő feltétel érvénytelen, s mint törvényes alappal nem bíró, a kereshetőségre jogcímet sem ad, — annál kevésbé, mert a pályázati hirdetmény nem a község által már kötelezőleg aláírt s a megválasztott körörszék által szintén elfogadott szerződést, hanem egyszerű tájékoztatást képez. A mennyiben a pályázati hirdetményben foglalt feltételek a valóságnak meg nem felelnek, a megválasztott orvosnak jogában áll azon állásról, melynek javadalmazása tekintetében esalódott, lemondani s a magára nézve utólag előállott jogsérelmet ez által elhárítani, — viszont azon közhatalóság, mely egy pályázati hirdetmény szövegében akár tévedésből, akár tudva hamis adatot tesz közzé, semmi esetre sem anyagi, hanem fegyelmi felelőséggel tartozik. Felhívom ennél fogva a Czimet, hogy ezen irányban egy a községi előjárókat, mint az érdekelt hatósági orvosokat is megfelelően tájékoztassa, a pályázati hirdetmények kibocsátásánál az előadottakra figyelemmel legyen, Székely-Udvarhelyen, 1899. évi november hó 17-én. Dr. Damokos Andor, alispán.

Másolat. Sz. 17433—899. szb. Hirdetmény. Székely-Keresztur járásának főszolgabírójára részéről közhírré tétetik, hogy: 1. O.-Andrásfalva—N.-Solymosi viczinális közuton az elágazásnál lévő hidépités 521 frt 22 kr. 2. A Hidegkut—Sárdi viczinális közuton lévő 1. számú átereszt 299 frt 70 kr. 3. A Hidegkut—Sárdi viczinális uton lévő „Adam” átereszt ujjáépítése 167 frt 55 kr. 4. A Hidegkut—Sárdi viczinális uton lévő „Somonaj” pataki átereszt ujjáépítése 396 frt 64 kr. 5. A Hidegkut—Sárdi viczinális közuton lévő Sándor Albert malma előtti hid ujjáépítése 465 frt 41 kr. 6. A Hidegkut—Sárdi viczinális közuton lévő futáspataki hid építése 333 frt 1 kr. 7. A kissolymosi viczinális közuton lévő 1. sz. átereszt helyreállítása 197 frt 97 kr. kikiáltási ár mellett, árlejtés utján a legkevesebbet vállalkozónak ki fog adatni. Az árlejtés foganatosítására 1899. évi december hó 16-ik napjának d. e. 10 órájára a Székely-Keresztur járási főszolgabírói irodába tüzetik ki. A versenyezni óhajtok felhívatnak, hogy a fennebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható s a részletes feltételekben előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kikiáltott napon délelőtt 10 óráig nevezett hivatalhoz annál inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet a nevezett főszolgabírói hivatalban a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető. Székely-Keresztur, 1899. október 31-én. Dolny Róbert, s. k., szolgabíró.

HIRDETÉSEK.

Nemzeti kávéház és étterem.

Czukrászat.

Van szerencsém a m. t. közönség szíves figyelmébe ajánlani, hogy a fenti czimmel (eddigi vendéglőm felhagyásával) **Székely-Udvarhelyt, a Kossuth-utczában**, (Flórián-féle ház) a mai kor kívánalmainak teljesen megfelelő, kényelmes helyiséget rendeztem be és azt **folyó évi december hó 2-án** (szombaton) **este a helybeli első zenekar közreműködésével** ünnepélyesen megnyitom.

Naponta köbányai friss csapolású sör és erdélyi kitünő borok állanak a t. közönség rendelkezésére — pontos és gyors kiszolgálással.

Reggeli, ebéd, vacsora és uzsonnára elfogadok havi bérletre is állandó vendégeket.

Naponta izletes villásreggelik! Székely-Udvarhelyt, 1899. nov. 25.

Kész szolgálattal:
Kecskés Antal.

505—1899. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1899. évi 5329. számú végzése következtében Gyarmathy Ferencz székelyudvarhelyi ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zalogkölesön intézet javára Palfy Dénes és társai sándorfalvi lakosok ellen 340 frt s jár. erejéig 1899. évi október hó 3 án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 500 frtra becsült sertések, ökrök szekerek, buza és szénából álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a homoród-oklandi kir. járásbíró-ság 1897. évi V. 24322 számú végzése folytán 340 frt tőkekövetelés, ennek 1899. évi március hó 2. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltó díj és eddig összesen 53 frt 70 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Sándorfalván alpereseknél leendő eszközölésére 1899. évi december hó 1-én d. e. 10 óraja határidőül kitűzték és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

H.-Okland, 1899. évi november hó 8-napján.

Pollák Ignác,
kir. bírósági végrehajtó.

BORT

asztali, pecsenye, csemege-bort cognacot, kis üstös szilvioromot, valódi borseprő, székely fenyő-pálinkát eredeti tisztaságban felelőség mellett nagyban és kicsinyben mérsékelt árban ajánlunk.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk. Megrendelhető eredeti árakban Székely-Udvarhelyt: Gergely János és Szöllősi Samu, uraknál valamint közvetlenül a Székely-Borkereskedés Részvény-Társaságnál Székely-Kereszturon.

Finom csemege-méz.

Megrendelhető Székely-Kereszturon Maksay Lázárnál kilónként 75 kerral.

6

huzásra érvényes jótékonycélu — sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára — sorsjegy ára csak **1 KORONA.**

Főnyeremény: **100,000** KORONA ÉRT.

5 nyeremény a 20,000 kor. stb. ért. Kívánatra 20% levonással készpénzben kifizettetik.

Első huzás visszavonhatatlanul már január hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít: a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala (Beteg Pál könyvkereskedése) és a nagy jótékony-sági sorsjáték kezelőse, a budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

IRJUNK Müller-féle tentával. TÁMOGASSUK A MAGYAR IPART!

Minden héten ujdonságok!

Képes
Levelező-lapok
Mintegy 500 féle
művészies kivitelben

„Székely-Udvarhely”

kiadóhivatalában
(Beteg Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Az 1895. évi cáiroi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kitüntetve Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körökben kitünő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármennyi csuzos bántalmait, u. m. köszvény, csuz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen. Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültébb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.

Főraktárak Budapest: Török József ur gyógyszer-tárában, Király-utca 12. és dr. Egger A. ur gyógyszer-tárában, Váci-kört 17. szám. — Ugyiszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszer-tárában, valamint a készítő **WIDDER GYULA** gyógyszerész-nél S.-A. Ujhely.

— Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek. — Ugyiszintén: Székely-Udvarhelyt Solymossy János gyógyszer-tárában. Sz.-Kereszturon Baumgärtner Károlynál.

BOR

tiszta ter mézeszes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL

GYULA jöhrü pinczejében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca)

kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tíz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttől 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idős megpróbáltatásnak, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik külszerynél, csuznál, tagszaggatásnál és meghüléséknél és az orvosok által bedörzsölésre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban kapható: van; főraktár: Török József gyógyszerész-nél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebb-bütréki utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egy s üveget „Horgony” védjegy és Richter orvogyász nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. **RICHTER F. AD.** és társa, **RUDOLSTADT** és kir. udvari szállító.

Raktár, hol állandóan kapható: Konez Amin. gyógyszer-tárában Székely-Udvarhelyt.

Mit hozzon a Jézuska?

A karácsoni és újévi ajándékok beszerzésének ideje közelget. Sokan már most kiválasztják a tetszetősebbeket. Ezen alkalomból van szerencsém a m. t. közönség szíves figyelmét felhívni kiválóan és talán a legalkalmasabb karácsoni és újévi ajándékaimra:

Divatos levélpapírok diszdobozokban 50 krtól 3 frtig.

Képes könyvek 3—6 éves gyermekeknek 10 krtól 3 frtig.

Mesés könyvek 7—10 éveseknek 25 krtól 4 frtig.

Ifjúsági iratok 7—14 éves fiu- és leánygyermeknek, valamint a serdültebbek számára 50 krtól 5 frtig.

Elbeszélések. Regények. Költemények. Disművek. Ajándék-könyvek pompás diszkötésekben.

Állandó raktár a legújabbban megjelent **Athenaeum Olvasótára, Egyetemes Regénytár** és **Legjobb Könyvekből**.

Olesó Könyvtár és **Magyar Könyvtár**.

Katholikus és **ev. református** hívek számára: különböző kiadásu és igen szép választéku **Ima- és énekkönyvek** vászon-, bőr- és csontkötésben.

Iskolatáskák 30 krtól 3 frtig.

Hegedűk teljes felszereléssel együtt 3 ftrtól 10 frtig.

Aquarell-testékek dobozokban 10 krtól 2 frtig és ehhez való minták kifestésre dus választékban.

Emlék-könyvek. Képes levelező-lap albumok gyönyörű kivitelben és nagy választékban. Stb., stb.

A m. t. közönség eddigi szíves pártfogását megköszönve, tisztelettel kérem továbbra is azt, melyre ezután is pontos és lelkiismeretes kiszolgálással óhajtom érdemesíteni magamat.

Székhely-Udvarhelyt, 1899. november hó.

Kész szolgálattal:

Betegh Pál.

PESTI HIRLAP.

Két évtizedes mult áll immár a Pesti Hirlap mögött. Két évtized bizonyítja, hogy hazánk e legelterjedtebb s így legjobbnak ismert lapja méltó utódja lett a dícső emlékü Kossuth Lajos történelmi nevezetességű Pesti Hirlapjának. Ki vonhatná ezt kétségbe? Hisz a Pesti Hirlap — mint a huszonegy év alatt megjelent minden sora bizonyítja — szabadelvű minden irányban, ugy politikai, mint társadalmi téren; független föl- és lefelé, a hatalommal és a nagyközönséggel szemben egyaránt; demokratikus minden ízében s csüggedetlen hirdetője, terjesztője és rajongó híve a társadalmi egyenlőség megszentelt elveinek.

Szabadelvűség, függetlenség, demokratikus egyenlőség — volt és marad a Pesti Hirlap programja.

E programre esküszik, e programhoz hű maradt mindenkor a szellemi munkások ama fényes gárdája, melyet a Pesti Hirlap (ugy a multban, mint a jelenben) maga körül csoportosított.

Vezetékkiróit ez idő szerint: dr. Kenedi Géza (felelős szerkesztő), dr. Vázsonyi Vilmos, ifj. Ábrányi Kornél, Kóbor Tamás.

Tárczairóit pedig: Mikszáth Kálmán, Tóth Béla (egyszersmind a közkezdveltségű Esti levelek írója), Murai Károly, Gárdonyi Géza, Quintus (Kenedi Géza), Kóbor Tamás, Bede Jób, Tömörkény István, Kálnay László, Homok (Cserzy Mihály), György Ilona (szini kritikus), Kézdi-Kovács László (műkritikus), Koboz (Kozma Andor) a közkezdveltségű verses heti kronikák szerzője, Vértési Arnold, Abonyi Árpád, Krúdy Gyula, Zempléni Árpád, Hoffmann Ottó, stb., stb.

A Pesti Hirlap, közkezdveltségű karczolatait, esevegéseit, kis cikkeit Mikszáth Kálmán (A tisztelt házból), ifj. Ábrányi Kornél (a Lloyd klubból), Bede Jób (Vízgyár levelei), Murai Károly, stb. írják.

Spezialitásai is vannak a Pesti Hirlapnak s ezekre nézve egyetlen más lap sem vetélkedhet vele. Ilyenek az imént említett országgyűlési, közéleti, politikai, társadalmi u. n. karczolatok (esevegések) mellett első sorban az Esti levelek, melyekben a toll elsőrangú művésze Tóth Béla — ez idő szerint legjelesebb tárczairónk — napi eseményekhez, aktuális kérdésekhez szól kozzá, sággal, hol könnyed gunnyal, tanítva és kritizálva.

Másik spesialitása a lapnak a Szerkesztői üzenetek naponkénti gazdag rovata, melyet a szellemes Quintus állit össze hangyszorgalommal s széleskörű tudományos készüllettel; mulattatva, tréfálkozva a vagy filozofálva.

További spesialitások: a hetenkinti sakk-rovit, melyet hazánk első sakk-mestere Charousek Rezső szerkeszt, szakértő munk atársak segítségével; továbbá

Minden új előfizető, a ki deczember hó folyamán legalább negyedévre előfizet, szintén megkapja ingyen és bérmentesen a Pesti Hirlap nagy képes naptárát az 1900. évre, valamint a lapban folyó regény addig megjelent részét külön lenyomatban. — A Pesti Hirlap Naptára karácsony előtti héten fog szétküldetni. — A kiadóhivatal czime, hova az előfizetési díjakat legcélszerűbb postautalványon küldeni: Budapest, V., Váci-körút 76.

az időnkint adott bélyegkedvelők rovata, artista-hirek. (Amazt Kósa Rezső, emezt Kiss Dezső állítja össze.)

A lap rendes belső dolgozótársai — a már felsoroltakon kívül — szintén csupa kipróbált hirlapírók: báró Jósika Kálmán (külpolitika), Luby Sándor (napihírek), dr. Komor Gyula (szini kritikus), K. Kovács László (képzőművészeti kritikus), dr. Beldi Izor (zenekritikus), Szabó László (vegyes és külföldi tárczák), Szegő Béla (vegyes és táviratok), Wurm Adolf (közgazdaság), Balla Vilmos (a szintén specialitást képező gabnatósdei karczolatok írója), Guthi Imre (törvény-széki tudósító), Zsoldos László (helyi tudósító), Schmittely József, segéd-szerkesztő.

A tartalom gazdagsága és terjedeleme tekintetében szintén első helyen áll ma napilapjaink közt a Pesti Hirlap, mely napról-napra 22—24 oldalon jelenik meg, vasárnaponként pedig 32—48 oldalon.

Külön kedvezményeket is nyújt előfizetőinek, még pedig:

- havonként egy jegyzéknaplót, a hó minden napjára, följegyzésekre szánt lapokkal;
- évenként karácsonyi ajándékkul a Pesti Hirlap nagy képes naptárát, a legkitünőbb írók válogatott dolgozataival, közhasznu tudnivalókkal s a legérdesebb képek egész tömegével;
- a Párisi Divat című, fényes kiállítású képes heti divatlapot (György Ilona szerkesztésében) a Pesti Hirlap előfizetői féláron kapják.

Regény közlemények dolgában is elsőség illeti e lapot; eredeti regényeit Mikszáth Kálmán, Abonyi Árpád és Werner Gyula írják; fordított regényeit pedig a külföldi irodalom legelsőrendű termékeiből válogatja össze.

A Pesti Hirlap részvény-esarnokát naponként egy-egy külföldi (francia, angol, orosz) tárcza, elbeszélés, rajz vagy tréfás dialog egészíti ki; ugy, hogy anyai élvezetes szépirodalmi olvasmányt, mint a Pesti Hirlap, valóban egyetlen más lap sem ad ma olvasóinak.

Méltán mondhatjuk tehát ma hazánk legelterjedtebb lapját a legolcsóbbnak is: méltán ajánlhatjuk a nagy magyar olvasóközönség pártolásába; mert a Pesti Hirlap előfizetési ára egy hóra csak 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr. s a Párisi Divattal együtt 4 frt 50 kr. (Mutatványszámokat levelezőlapon kifejezett óhajra a kiadóhivatal mindenholra küld, a hol a lapot számonként nem árulják.)